

2023

ARVIOINTIKERTOMUS

Tarkastuslautakunta 27.5.2024

Sisällys

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA	3
2. TOIMINNALLISET TAVOITTEET	4
2.1 <i>Painopistealueet</i>	4
2.2 <i>Tulosaluekohtaiset tavoitteet ja niiden toteutuminen</i>	5
3. KUNTAKONSERNI	10
4. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	10
5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUITA HUOMIOITA VUODELTA 2023.....	12

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Arviointityön keskeiset tulokset annetaan valtuustolle arviointikertomuksen muodossa. Lautakunnan tulee myös kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen sekä palveluiden järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen.

Tarkastuslautakuntaan ovat kuuluneet seuraavat jäsenet (suluissa varajäsenet):

Tuija Ketola, pj.	(Pia Nurmi-Pentikäinen)
Niina Hakala, vpj.	(Seppo Telenius)
Timo Lukka	(Seppo Puonti)
Johanna Norrkniiivilä (14.2.2023 saakka)	
Mikko Heinola (15.2.2023 alkaen)	(Matias Kangas)
Pekka Jortikka	(Päivi Lindholm)

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja. Lautakunnan sihteerinä ja pöytäkirjanpitäjänä on toiminut tiedonhallintasihteerinä Kaarina Lallukka.

Päätökset lautakunnassa on tehty puheenjohtajan esittelystä.

Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet on huomioitu arviointikertomuksen laadinnassa.

Tarkastuslautakunta on pitänyt yhdeksän tilikautta 2023 koskevaa kokousta. Tarkastuslautakunta on kuullut kaupunginjohtajaa ja talousjohtajaa kaupungin toimintaan ja talouteen liittyvissä asioissa sekä ajankohtaisista asioista. Kaupunginjohtajan ja talousjohtajan lisäksi toimintavuoden aikana kokouksissa on ollut kuultavana myös muita viranhaltijoita. Tarkastuslautakunta on saanut selvityksiä viranhaltijoiden toimesta kaupungin toiminnan ja talouden tavoitteiden toteuttamisesta. Osana arviointityötä tarkastuslautakunta seuraa kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimintaa.

Kaupungin tilintarkastajana on toiminut Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, KHT Päivi Rintala.

2. TOIMINNALLISET TAVOITTEET

2.1 Painopistealueet

Kuntalaissa on korostettu tavoitteellisuutta ja toiminnallisten tavoitteiden asettamisen tärkeyttä. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kuntalain säännökset edellyttävät, että toimintakertomuksessa esitetään selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarvion 2023 painopistealueet on määritelty siten, että elinvoimaohjelmasta valittiin talousarvioon kaksi, hyvinvointiohjelmasta ja yhdistysohjelmasta molemmista yksi painopiste. Painopisteiksi valittiin:

- Väkiluvun kasvattaminen (Elinvoimaohjelma)
- Kaupungin maine ja markkinointi (Elinvoimaohjelma)
- Ennaltaehkäisevä toiminta (Hyvinvointiohjelma)
- Kumppanuuksien kehittäminen (Yhdistysohjelma)

Kaupungin painopisteiden toimenpiteiden täytäntöönpanosta on toimintakertomuksessa esitetty riittävät selvitykset.

2.2 Tulosaluekohtaiset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Vuoden 2023 talousarviossa on määritelty sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tulosaluekohtaisesti.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Vaalien tulosalueella tavoite oli asetettu vaalien virheettömälle toteuttamiselle. Vaalien toimittaminen onnistui virheettömästi ja terveysturvallisesti. Oikeusministeriön suorittama kertakorvaus oli 13 121 euroa. Kertakorvauksen määrä oli 2,4 euroa äänioikeutettua kohti. Talousarvion 2023 mukainen tavoite nettomenoiksi äänioikeutettua kohden oli 2,3 ja toteuma 2,44 euroa.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastustoimen tulosalueella tavoite oli arvioida valtuuston talousarviossa asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista siten, kuin kuntalaissa säädetään. Tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien päätöksentekoa ja on antanut valtuustolle arviointikertomuksen asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

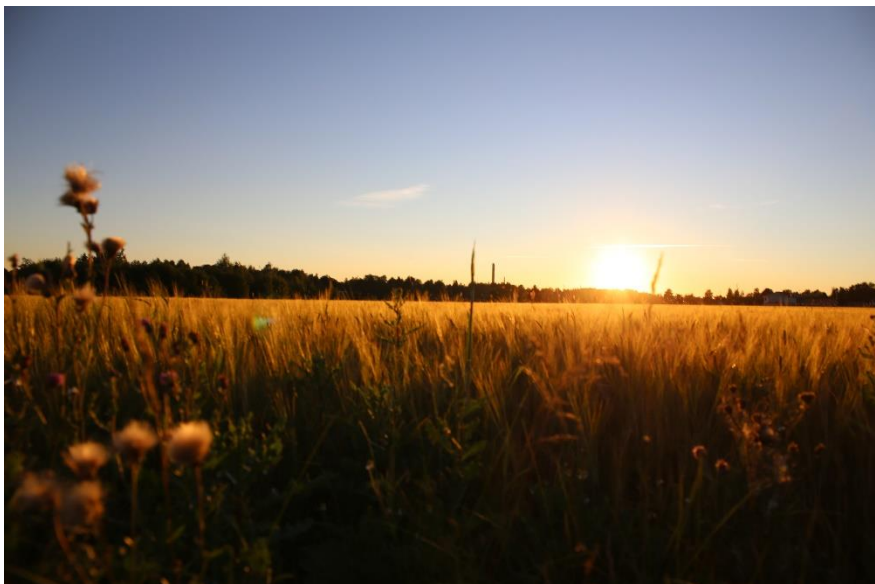
KAUPUNGINHALLITUS

Keskushallinnon tulosalueella erillinen tavoite oli asetettu tietohallinnolle. Tavoitteena oli ulkoistetun tietohallinnon tukipalveluiden toiminnan vakiinnuttaminen. Toimivuuden seuranta on vuoden 2023 aikana ollut säännönmukaista ja toimintaympäristön muutoksista johtuvat suurimmat haasteet on pystytty ratkaisemaan.

Markkinoinnin tavoitteena oli kehittää viestintää ja tapoja tuoda esiin Harjavalta kasvun ja yrittäjyyden, laadukkaiden palveluiden ja yhteisöllisyyden kaupunkina. Vuoden 2023 aikana kaupungin viestintäkanavat ovat kasvaneet ja on pystytty reagoimaan muuttuneisiin tarpeisiin tiedottamisessa.

Elinkeinoitoimen osalta tavoitteeksi oli tarjota laadukkaita palveluita yrittäjille ja yrittäjäksi aikoville. Harjavalta on sopinut Prizztech Oy:n kokonaisasiakkuuden jatkumisesta ja vuoden 2023 aikana on saatu toteutettua useita hankkeita, kuten mm. suurteollisuuspuiston vetovoimasuunnitelma.

Työllistämistoiminnan tulosalueella tavoitteita oli määritelty kolme. Tavoitteet olivat: työllisyyspalveluiden yhteistyön toteutuminen sopimuksen mukaisesti, pitkäaikaistyöttömyyteen vaikuttaminen ja asiakkaiden osallistaminen sekä TE-palvelut 2024 uudistuksen valmisteluun osallistuminen. Kaikkien työllistämistoiminnan tavoitteet toteutuivat vuonna 2023. Yhteistyösopimuksen mukainen työllisyyspalveluiden yhteistyö toteutui. Vuoden 2023 aikana kaupungin osuus työmarkkinatuesta on laskenut ja lisäksi kaupunki on osallistunut työllisyysalueen järjestämissuunnitelman tekemiseen.

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Kasvatus- ja koulutuspalveluiden tulosalue

Kasvatus- ja koulutuspalvelut sisältävät varhaiskasvatuspalvelut, perusopetuksen ja lukio-koulutuksen.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena oli, että perheet saavat asiakaslähtöistä ja ammattitaitoista palvelua. Tätä mitattiin asiakastyytyväisyydellä, josta keskiarvoksi saatiin 4,2 (asteikolla 1–5) tavoitetason ollessa 4. Asiakastyytyväisyys laski hieman edellisestä vuodesta, mutta ylitti kuitenkin määritellyn tavoitetason. Toisena tavoitteena kustannustehokkuus ja varhaiskasvatuspaikkojen kattava käyttö. Tavoitteeksi oli asetettu käyttöasteen pitäminen ennallaan, henkilöstömitoituksen vastaaminen asetusta ja maltillinen kustannuskehitys. Varhaiskasvatuspaikkojen täyttöaste oli yli 100 %, kuten se oli myös edellisenä vuonna. Henkilöstöstä on ollut tilapäistä vajetta johtuen ennalta suunnittele mattomista poissaoloista. Varhaiskasvatusmaksut eivät ole toteutuneet suunnitellulla tavalla valtion varhaiskasvatusmaksulinjauksista johtuen.

Perusopetukselle ja lukiokoulutukselle oli asetettu tavoitteet: tyytyväisyys kaupungin järjestämiin koulutuspalveluihin sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Palveluiden käyttäjien tyytyväisyyttä kartoitettiin Hyvinvointiprofiililla. Kysely ei anna vastauksia numeroskaalalla, vaan kysymykset keskittyvät toiminnan eri osa-alueisiin ja tuloksena saadaan vastauksia, jotka auttavat havaitsemaan vahvuuksia ja kehittämisalueita. Tilinpäätöksessä talousarvion toteumavertailussa on kattava selvitys kyselyn tuloksista. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä mitataan oppilashuollon toimijoiden määrällä ja toiminnan vaikuttavuudella. Oppilashuollon tuen tarve oli Harjavallassa melko suurta ja pienryhmien muodostamiseen oli lisätarvetta ainakin Keskustan ala- ja yläkoulussa.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden käyttäjien tavoitteena oli palveluiden laadukkuus ja riittävät kokoelmat sekä kirjasto- ja kulttuuritoiminnan monipuolisuus. Palveluiden laatua mitattiin asiakastyytyväisyyskyselyllä, jonka toteuma 4,3 ylitti asetetun tavoitetason (tavoite 4,2 1–5 asteikolla). Kirjasto- ja kulttuuritoiminnan monipuolisuutta mitattiin tapahtumien

määrällä, osallistujien määrällä ja käyttäjäkoulutusten määrällä. Näiden osalta asetetut tavoitteet ylitettiin kaikkien mittareiden osalta.

Museotoimen tavoitteena oli tarjota yleisöä kiinnostavia näyttelyitä, tapahtumia ja verkkosisältöä sekä tarjota laadukkaita museopalveluita. Museoiden houkuttelevuuden osalta tavoitetasot oli määritetty vaihtuvien näyttelyiden määrälle, tapahtumien määrälle, kävijämäärille, aukiolopäivien määrälle, mediahuomiolle sekä asiakastyytyvyydelle. Vaihtuvia näyttelyitä ja tapahtumia toteutettiin tavoitteen mukainen määrä ja myös kävijämäärissä päästiin tavoitteeseen. Aukiolopäivät puolestaan jäivät hieman tavoitetasosta. Mediahuomion voidaan todeta saavuttaneen sille asetetun tavoitteen. Asiakastyytyvyysskyselyssä saavutettiin tavoitetaso 4. Laadukkaiden museopalveluiden osalta tavoitetasot oli määritelty näyttelyopastusten määrälle, kokoelmapoliittisen ohjelman käytölle, digitoitujen objektien määrälle sekä sidosryhmäyhteistyölle. Huittisten Museon (HuMu) näyttelyopastuksien tavoitetasoa ei saavutettu, mutta muilta osin asetetut tavoitteet täytettiin.

Liikunta ja ulkoilu ja nuorisotyön tavoitteena oli palveluiden laadukkuus, saatavuus ja terveys- ja kuntoliikunnan kehittäminen. Palveluiden laadukkuutta mitataan asiakastyytyvyydellä, jonka tavoitetaso oli vähintään 3,5 ja toteuma 4,68. Palveluiden saatavuutta mitataan kävijämäärien kasvulla. Palveluiden saatavuuden osalta käyttö- ja osallistujamäärät ovat lisääntyneet 2022 vuoteen verrattuna 22,6 %. Myös terveys- ja kuntoliikunnan kehittämistä mitataan ohjattujen ryhmien osallistujamäärän lisääntymisenä. Osallistujamäärät lisääntyivät 43,83 % vuodesta 2022.

TEKNISET PALVELUT

Kunnallisteknisten palveluiden tavoitteena oli omaisuuden arvon säilyttäminen, tavoite-
tasoksi oli määritelty 22 000 m² päällystystöitä ja 50 kpl valaistuksen uusimisia. Päällystys-
töiden osalta toteuma jäi hieman tavoitteesta, toteuman ollessa 21 734 m². Valaistusta
uusittiin 89 kpl.

Tilapalveluissa oli tavoitteena energiatehokkuuden parantaminen ja kaupungin omista-
mien tilojen tehokkaan käytön edistäminen. Sähkön, lämmön ja veden kulutukset laskivat
kaikilta osin vuonna 2023 verrattuna kahteen edelliseen vuoteen. Kaupungin omistamien
tilojen käyttöprosentti oli korkea (97,2 %), mutta käyttöprosentti on kuitenkin laskenut
edellisestä vuodesta hyvinvointialueen kiinteistömuutosten takia.

Ruokahuolto ja siivous – tulosalueella tavoitteet oli asetettu palvelujen laadun suhteen.
Palvelujen laatua on arvioitu asiakastytyväisyydellä mitattuna. Asiakastytyväisyyden ta-
voitetaso oli molemmissa 3,5. Sekä ruokahuollon että siivouksen osalta tavoitteet toteu-
tuivat, sillä arvosanat ylittivät asetetut tavoitteet. Ruokahuollon asiakastytyväisyys oli 4
ja siivouksen asiakastytyväisyys 4,7.

Vesihuollossa tavoitteeksi oli asetettu vanhojen verkkojen saneeraukset ja hulevesiver-
koston laajentaminen. Saneerausten tavoitetasoksi oli määritelty vähintään 1000 m ja hu-
levesiverkoston laajentamisen tavoitteeksi 700 m. Molemmissa päästiin tavoitteisiin: verk-
koja on saneerattu 1738 m ja hulevesiverkosta on rakennettu 768 m.

KAUPUNKIKEHITYS

Kaupunkikehityksen tulosalueella tavoitteena oli asiakaspalvelun sujuvuus, eli palveluita tulisi tuottaa nopeasti asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen. Asemakaavoituksessa ja kiinteistönmuodostuksessa prosessien ajallinen kesto oli tavoitteen mukaisesti kaupunkien keskiarvoa nopeampi. Tavoitetasona oli myös, että tonttien ostajille tarjotaan mahdollisuus kaupantekoon 3 viikon kuluessa sitovasta varauksesta ja rakennusluvut käsitellään keskimäärin 3 viikon kuluessa hakemuksesta. Vapaasti varattavia tontteja ei myyty 2023 aikana. Rakennusluvut myönnettiin keskimäärin 20 vrk kuluessa.

3. KUNTAKONSERNI

Toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa, miten valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kuntakonsernin toiminnassa. Selvitys kohdistuu konsernijohdon toimintaan, kunnan edustajien toimintaan tytäryhteisöissä ja siihen, miten tytäryhteisöille kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tai muutoin asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Toimintakertomuksessa on määriteltynä kaupunkikonsernin vuoden 2023 tavoitteeksi tytäri- ja osakkuusyhteisöjen sekä kuntayhtymien omistajaohjauksen kehittäminen konserniohjeen mukaisesti ja tytäryhteisöjen osalta muun muassa riskianalyysin tekeminen kaikkiin konserniyhtiöihin. Toimintakertomuksessa ei kuitenkaan ole selkeästi avattuna tavoitteiden toteutumista.

4. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kaupungin tuloslaskelman mukaiset ulkoiset toimintakulut olivat 24,8 Milj.€, mikä on 31,0 Milj.€ vähemmän kuin vuonna 2022. Toimintatuotot olivat 6,3 Milj.€, mikä on 0,37 Milj.€ vähemmän kuin vuonna 2022. Myyntituotot laskivat edellisestä vuodesta 0,21 Milj.€, myös maksutuotot vähenivät 108 t€. Tukia ja avustuksia saatiin 673 t€ vähemmän kuin vuonna 2022. Muiden toimintatuottojen määrä kasvoi edellisestä vuodesta 0,62 Milj.€, yhteensä muita toimintatuottoja saatiin 2,75 Milj.€ vuonna 2023.

Verotuloja kertyi yhteensä 23,4 Milj.€, mikä on noin 43 % eli on 17,9 Milj.€ vähemmän kuin vuonna 2022. Verotulojen lasku johtui pääosin tuloverojen laskusta. Valtionosuuksia jouduttiin maksamaan valtiolle 1,2 miljoonaa euroa. Valtionosuus väheni edelliseen vuoteen verrattuna 108,6 prosenttia, kun vuonna 2022 valtionosuuksia saatiin 13,6 miljoonaa euroa.

Kaupungin vuosikate oli 3,49 Milj.€. Vuosikate laski vuoteen 2022 verrattuna 2,27 Milj.€. Muutetun talousarvion mukainen vuosikate oli 4,37 Milj.€.

Poistojen ja tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 569 146,85 €. Muutetussa talousarviossa arvioitiin kertyvän ylijäämää 1,55 Milj.€ Aiempina vuosina kertynyt ylijäämä ja tilikauden ylijäämä ovat yhteensä 8,28 Milj.€.

Kaupungin lainakanta vuoden 2023 lopussa oli 19,14 Milj.€, kun se edellisenä vuonna oli 15,86 Milj.€. Asukasta kohti lainamäärä oli vuoden lopussa 2,86 t€. Vuonna 2022 vastaava luku oli 2,49 t€/asukas. Kaupungin omavaraisuusaste oli 51,8 %, kun se vuonna 2022 oli 53,4 %.

Kunnan toteutuneet investoinnit vuonna 2023 olivat 6,1 Milj.€ (vuonna 2022 toteutuneet investoinnit yht. 3,9 Milj.€). Muutetussa talousarvioinnissa arvioitiin investoinneiksi 6,73 Milj.€.

5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUITA HUOMIOITA VUODELTA 2023

Kunnan tehtävä on edistää asukkaiden hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöystävällisesti kestävällä tavalla (kuntalaki 1 §). Asukkaiden tarpeet määrittävät palveluiden järjestämistä. Palveluiden järjestäminen niin, että kaupungin talous pysyy tasapainossa, varmistaa kaupungin elinvoimaisuutta.

Harjavallan kaupungin strategia ja toimeenpano-ohjelma

Kuntalain (37 – 38 §) perusteella kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kunnan toimintaa johdetaan kuntastrategian mukaan. Kuntalain mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palveluiden järjestäminen ja tuottaminen, kunnan tehtäviä koskevassa laissa säädetyt palvelutavoitteet, omistajapolitiikka, kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä ympäristön ja alueen kehittäminen. Strategian tulee perustua kunnan nykytilanteeseen sekä arvioon tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Strategian arviointi ja seuranta tulee määritellä.

- Kuntaliiton talousarviosuosituksen mukaisesti tavoitteiden asettelussa tulisi kyetä osoittamaan tavoitteet ja siihen käytettävien määrärahojen yhteys sekä huomioida tavoitteiden haastavuus, realismi ja mittavuus sekä se, että tavoitteen toteuttamiseen voi vaikuttaa omilla toimenpiteillä.

Strategian toteuttamisen seuranta

Kuntastrategia on **valtuuston merkittävin ohjausväline kunnan johtamisessa**. Siinä päätetään kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntalakiä koskevan hallituksen esityksen (HE268/2014) mukaan strategiassa tulee **aiempaa käytäntöä selvemmin ottaa huomioon taloudelliset realiteetit ja kehitysnäkymät**. **Kuntastrategian tulee ohjata kunnan taloussuunnitelmaa**.

- Kaupunkistrategian ja siihen liittyvien ohjelmien toteutumista seurataan vuosittain.

- Kaupunkistrategia päivitetään tarvittaessa vuosittain ja vähintään kerran valtuustokauden aikana.
- Painopisteet, toimenpiteet ja niiden toteuttaminen kirjataan vuosittain talousarvioon toiminnan ja talouden suunnitelmaan.
- Niiden toteuttamista seurataan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Painopistealueet

Kasvun ja yrittäjyyden Harjavalta/Elinvoimaohjelma

- Väkiluvan kasvattaminen
- Kaupungin maine ja markkinointi

Laadukkaiden palveluiden Harjavalta/Hyvinvointiohjelma

- Ennaltaehkäisevä toiminta

Yhteisöllisyyden ja vapaa-ajan Harjavalta/Yhdistysohjelma

- Kumppanuuksien edistäminen

Strategian perustavoitteiden toteutumista seurataan strategisilla mittareilla, jotka kuvaavat kehityksen suuntaa yleisellä tasolla. Mittareiden toteumasta raportoidaan vuosittain toimintakertomuksessa.

TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN

Vuosi 2023 oli Suomessa ensimmäinen uudenlainen kuntatalouden vuosi, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille. Harjavallassa toiminta siirtyi Satakunnan hyvinvointialueelle (Sata). Harjavallassa toiminta oli siirtynyt Kessoteen jo vuoden 2021 alusta, joten muutos ei Harjavallan kaupungille toiminnallisesti ollut suuri. Talouden luvut sen sijaan muuttuivat täysin. Toimintamenot käytännössä siirtyivät valtiolle. Vastaavasti vähenivät kaupungin saamat verotulot ja valtionosuudet.

Kaupungin toiminnan ja talouden suunnitelma perustuu valtuuston 13.2.2023/4 § hyväksymään Harjavalta 2025 Vahva ja rohkea -kaupunkistrategiaan. Taseen ylijäämä on enemmän kuin 3,0 Milj.€.

- Harjavallan verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus eli määrä, jonka Harjavalta maksaa verotulojen tasausta muualle Suomeen, oli 1,2 Milj.€.
- Sote-uudistuksen myötä kaupungin tulopohjassa verotulojen osuus laskee merkittävästi ja valtionosuusriippuvuus kasvaa.

VEROTULOT VUONNA 2023

- **Verotuloja kertyi 23,4 Milj.€ (mikä on noin 43 % eli 17,9 Milj.€ vähemmän kuin vuonna 2022)**
- **Kunnallisverokertymä 13,5 Milj.€**
- **Yhteisövero 7,3 Milj.€**
- **Kiinteistöveroa 2,6 Milj.€**

Kunnat saivat vuonna 2023 niin kutsuttuja ”verohäntiä”, kun vuoden 2023 tammi-helmikuussa kunnille tilitettiin verotulot edellisen veroprosentin mukaan. Verohännät nostivat vuoden 2023 kokonaisverotuloa noin kaksi miljoonaa euroa.

- Kunnallisverosta siirtyi hyvinvointialueille 12,64 prosenttiyksikköä vuoden 2023 alusta.
- Yhteisöveron kuntaosuus pieneni kolmanneksella hyvinvointialueiden rahoituksen turvaamiseksi.

Vuoden 2023 tuloveroprosentti oli 8,86 ja kiinteistöveroprosentit

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,40
- vakituisten asuinrakennusten 0,50
- muiden asuinrakennusten 0,98
- voimalaitosten 3,10

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

- **Vuoden 2023** poistojen ja tilinpäätössiirtojen jälkeen Harjavallan kaupungin tilikauden ylijäämäksi muodostuu **569 146,85 €**.
- Taseen ylijäämä on tilikaudella 8,28 Milj.€.
- Valtionosuuksia jouduttiin maksamaan valtiolle 1,2 miljoonaa euroa. Valtionosuus väheni edelliseen vuoteen verrattuna 108,6 prosenttia, kun vuonna 2022 valtionosuuksia saatiin 13,6 miljoonaa euroa.

Kaupungin vuosikate oli 3,49 Milj.€ (vuosikate laski vuoteen 2022 verrattuna 2,2 Milj.€).

Muutetun talousarvion mukainen vuosikate oli 4,37 Milj.€.

- Kaupungin lainakanta vuoden 2023 lopussa oli 19,14 Milj.€ (vuonna 2022 lainaa oli 15,86 Milj.€).
- Asukasta kohti lainamäärä oli vuoden 2023 lopussa 2,86 t€ (vuonna 2022 vastaava luku oli 2,49 t€/ asukas).
- Kaupungin omavaraisuusaste oli 51,8% (vuonna 2022 se oli 53,4%).
- Kunnan toteutuneet investoinnit vuonna 2023 olivat 6,1 Milj.€ (vuonna 2022 toteutuneet investoinnit olivat yhteensä 3,9 Milj.€).
- Muutetussa talousarviossa arvioitiin investoinneiksi 6,73 Milj.€.

Kaupungin taseessa on ylijäämiä. Taseeseen kertyneet ylijäämät antavat puskuria tuleville vuosille. **Ylijäämän varaan ei kuitenkaan voida tulevaisuutta rakentaa. Kaupungin tulo- ja menorakenne ei ole tasapainossa. Kuluva vuosi 2024 sekä vuodet 2025 ja 2026 ovat kuitenkin talousarvion mukaan 2 – 3 miljoonaa euroa tappiollisia per vuosi. Ilman**

rakenteellisia muutoksia vaarana on, että taseen ylijäämä on käytetty kolmessa vuodessa.

Nettovarallisuus

Kuntien taloudellista tilannetta arvioidaan yleisesti niiden velkamäärän mukaan. Lyhytaikaisia lainoja käyttämällä rahavarat voidaan pitää pieninä, millä on alentava vaikutus velkamäärään. Sama vaikutus on, kun kunnat hankkivat omassa käytössä olevia tiloja vuokraamalla tai elinkaarisopimuksella. Näistä syistä pelkkä velkamäärä ei välttämättä anna oikeaa kuvaa kunnan taloudellisesta tilanteesta. Rahoitusarvopaperit voidaan rinnastaa rahavaroihin, koska ne ovat helposti muutettavissa rahavaroiksi.

- Tarkastuslautakunta on huolissaan Harjavallan kaupungin talouden tulevaisuuden näkymistä. Tärkeää on saada meno- ja tulorakenne tasapainoon kuluja kaikin mahdollisin keinoin karsimalla. Tämä merkitsisi joidenkin toimintojen supistamista tai lopettamista.
- Lautakunnan mielestä kaupungin talous on kuitenkin kohtuullisen vakaalla pohjalla. Kuntatalouteen vaikuttavat monet seikat ja kehitystä on lautakunnan mielestä syytä seurata pidemmällä aikavälillä. Tarvittavia toimenpiteitä tulee tehdä sitä mukaan, kun ne osoittautuvat välttämättömiksi.
- Valtuustoon nähden sitovien tulostavoitteiden ja mittareiden tulee samanaikaisesti olla kunnianhimoisia ja vaikuttavia sekä kaupungin omin toimin saavutettavissa olevia.
- Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että tulevien vuosien taloussuunnittelussa saavutetaan talouden tasapaino.

KAUPUNGINHALLITUS

Elinkeinotoimi

Tavoite yrittäjät ja yrittäjäksi aikovat saavat laadukkaita palveluita.

Kaupunki ja Prizztech Oy edesauttavat yritysten sijoittumista ja kasvua sekä vahvistavat niiden toimintaedellytyksiä.

Harjavallan kaupungin ja Prizztech Oy:n välillä on sovittu kokonaisasiakkuuden jatkamisesta.

Keskeisimmät hankkeet vuoden 2023 aikana

- Suurteollisuuspuiston vetovoimasuunnitelma
- Työvoiman saatavuutta käsittelevä diasarja
- Satakunnan kaasu- ja vetytalous 2023 -suunnitelma
- Satakunnan hukkalämpötiekartta ja Suurteollisuuspuiston hukkalämmön hyödyntämisen jatkohankkeen valmistelu

Markkinointi

Markkinoinnin tavoitteena on kehittää viestintää ja tapoja tuoda esiin Harjavalta kasvun ja yrittäjyyden, laadukkaiden palveluiden ja yhteisöllisyyden kaupunkina.

- Toimenpiteillä vahvistettiin kaupungin näkyvyyttä ja houkuttelevuutta.

- Vuonna 2023 kaupungin viestintäkanavat kokivat merkittävää kasvua.
- Kanavat ovat kehittyneet positiivisesti, mikä osoittaa viestintästrategian tehokkuuden ja kyvyn saavuttaa ja sitouttaa yleisöä eri alustoille.
- Markkinointi- ja viestintä on kyennyt reagoimaan nopeasti vaihtuvaan tiedottamisen tarpeisiin esimerkiksi tangokuninkuuden näkyminen kaupungin viestinnässä.

Työllistämistoiminta

Työllisyyspalveluiden yhteistyön toteuttaminen yhteistyösopimuksen mukaisesti

- Nakkilan työllisyysshoidon koordinaattori on työskennellyt 2 päivää viikossa 31.08.2023 asti.
- Kaikkien työllistämistoimien tavoitteet toteutuivat vuonna 2023.
- Vuoden 2023 aikana kaupungin osuus markkinatuesta on laskenut.
- Kaupunki on osallistunut työllisyysalueen järjestämissuunnitelman tekemiseen.

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuu siirretään valtiolta kunnille.

TE-palvelut 2024 -uudistus tuo suuria muutoksia vuonna 2025.

- **Kunnat ovat sopineet yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta. Suomeen on tulossa 45 työllisyysaluetta.**
- Palvelut on tarkoitettu työnhakijoille, työnantajille, yrityksille ja yrittäjäksi aikoville.
- Valtakunnallinen työ- ja elinkeinouudistus (jatkossa TE-uudistus) astuu voimaan vuoden 2025 alussa.

- Uudistuksessa julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirtyvät Työ- ja elinkeinotoimistoista (jatkossa TE-toimisto) kunnille tai kuntien muodostamille työllisyysalueille.

Miten työllisyys- ja kasvupalveluiden tuloksellisuutta mitataan ja seurataan? Onko työllisyys- ja kasvupalvelujen toiminta ollut tuloksellista saatavilla olevien mittarien perusteella?

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Työllisyysmäärärahat tulee saada aikaisempaa paremmin kohdennettua etenkin työllisyyden lisäämiseen sekä pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen työmarkkinatuen kuntaosuuskustannusten maksamisen sijaan.
- Työllisyyspalveluiden tulee tarkkaan määrittää, miten TE-uudistuksessa valtiolta siirtyvät resurssit kohdistetaan ja siirtyvät kustannukset sopeutetaan kaupungin toimintaan, jotta uudistuksesta saatavat hyödyt olisivat mahdollisimman suuret.
- Kaupungin yhteistyön hyvinvointialueen kanssa tulee olla saumatonta, jotta asiakkaat eivät jäisi ilman palvelua kahden organisaation välillä.

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Kasvatus- ja koulutuspalvelut

Kasvatus- ja koulutuspalvelut kuuluvat kunnan perustehtäviin ja ne muodostavat keskeisen toimintakokonaisuuden lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmässä.

Kasvatus- ja koulutuspalvelut sisältävät varhaiskasvatuksen palvelut, perusopetuksen ja luokikoulutuksen.

- Kaupunkistrategian hyvinvointiohjelman mukaisesti tavoitteena on tarjota laadukkaita ja oikein mitoitettuna kasvatus- ja opetuspalveluja.
- Tavoitteena on sujuva yhteistyö ja -toiminta kaupungin eri toimialojen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
- Väestönkehitys vaikuttaa kasvatus- ja koulutuspalveluiden kysyntään ja käyttöön.

Varhaiskasvatuspalvelut

Perheet saavat asiakaslähtöistä ja ammattitaitoista palvelua.

- **Vuonna 2023** hoidossa olleiden lasten hoidon tarpeessa on tapahtunut muutos, osa-päiväisen hoidon määrä on supistunut ja kokopäiväisen hoidon tarve on puolestaan runsaasti kasvanut.
- Tämäkin on osaltaan lisännyt henkilöstön tarvetta, kuten yksittäisen vuorohoidon tarvetta etenkin viikonloppuisin.
- Myös erityisesti ihan pienten lasten suhteellisen suuri määrä varhaiskasvatuksessa on lisännyt palveluiden käyttöä sekä kysynnän kasvua.
- Päiväkotien henkilöstön rekrytoinnissa on valtakunnallinen trendi; riittävän koulutuksen ja osaamisen omaavia henkilöitä on vähän.
- Henkilöstön rekrytointia on parannettu tarjoamalla riittävän hyvät työskentelyolosuhteet sekä kilpailukykyinen palkkaus.

Tavoite asiakastyytyväisyydestä keskiarvoksi saatiin 4,2. Asiakastyytyväisyys laski edellisestä vuodesta (vuonna 2022 keskiarvo oli 4,3 %).

- Varhaiskasvatuksen täyttöaste oli yli 100 %.
- 31.12.2023 Harjavallan varhaiskasvatukseen osallistui 265 lasta.
- Varhaiskasvatusmaksut eivät ole toteutuneet suunnitellulla tavalla valtion varhaiskasvatusmaksulinjauksista johtuen.

Tarkastuslautakunnan suositus

Tukea tarvitsevien lasten määrät ovat kasvaneet Harjavallassa ja tuen tarpeita on erilaisia. Erityisen tuen tarpeen syinä ovat nykyisin yhä enemmän erilaiset käyttäytymisen häiriöt kuten poissaolot, kiusaaminen, väkivaltaisuus ja mielenterveyden ongelmat.

- Lapsille tulee tarjota tukea oikea-aikaisesti ja oikean vahvuisena.
- Erityisopetusta uudistettaessa on huolehdittava siitä, että kaikki lapset saavat tarvitsemansa tuen. Inklusiota ei tule käyttää säästötoimena, inklusiota toteutettaessa kaikille lapsille on taattava riittävä tuki ja sopiva opiskeluympäristö.
- Ryhmäjakojen toteuttamisessa on tärkeää huomioida, että lapsilla on erilaisia erityisen tuen tarpeita.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- Varhaiskasvatusmaksut eivät ole toteutuneet suunnitellulla tavalla valtion varhaiskasvatusmaksulinjauksista johtuen.

Perusopetus ja lukiokoulutus

Tyytyväisyys kaupungin järjestämiin koulutuspalveluihin.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen

- Palveluiden käyttäjien tyytyväisyyttä kartoitettiin Hyvinvointiprofiililla.
- Kysymykset keskittyivät toiminnan eri osa-alueisiin.
- Kysymysten avulla saatuja vastauksia voidaan käyttää kehittämisalueiden kartoittamiseen.
- Tuen tarve on Harjavallassa hyvin suurta.
- Opiskeluhoitoa toteutetaan koko koulu yhteisöä tukevana yhteisöllisenä toimintana.
- Oppilashuollon toimijoiden tarve on suoraan yhteydessä oppilaiden tuen tarpeeseen.

Sivistyslautakunta teki tulosalueensa tuottojen osalta pyynnön talousarvion alitukseen.

- Toimintatuottojen laskevana tekijöinä kotikuntakorvausten ja valtion erityisavustusten toteutumattomuus suunnitellulla tavalla.

Sivistyslautakunta teki lisäksi talousarvion ylityspyynnön.

- Toimintakulujen osalta ylitykseen vaikuttivat palkankorotukset, mittavat sairaus- ym. poissaolot. Hankintojen osalta kuljetuskustannukset sekä vuokrien suuremmat kustannukset johtivat kasvatusta- ja koulutuspalveluiden kulujen arviota suurempaan toteutumaan.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

Sivistystoimessa on panostettu edelleen laatutyöhön ja sen kehittämiseen. Lasten ja nuorten tarpeisiin on panostettu sekä erityiseen vaativaan tukeen.

Haasteena ovat erityisesti rekrytoinnin vaikeudet erityisopettajien ja lastenhoitajien osalta sekä ajoittain sijaispula. Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että perusopetuksessa kiinnitetään huomiota opetuksen laadun ja varhaisen tuen kehittämiseen.

- Toisen asteen koulutusta antavilla oppilaitoksilla on tärkeä merkitys osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi alueen yrityksille. Koulutustason nousu hyödyntää alueen yritystoimintaa ja elinvoimaa.
- Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hyvinvoinnin edistämiseen panostetaan riittävästi ja siihen osoitetaan riittävät resurssit. Erilaiset mittarit sekä hyvinvointiverailu kertovat lasten ja nuorten ahdistuksen ja syrjäytymisen lisääntyneen jo kouluikässä. Tähän kehitykseen on löydettävä keinot puuttua.
- Kouluissa voisi olla uusi ammattiryhmä, moniammatillinen henkilöstö, joka hoitaa opetushenkilöstön ydintehtävän ulkopuolelle jääviä tehtäviä. Tulisi myös selvittää, voitaisiinko nuorisopalveluista perehdyttää henkilöitä tällaiseen tehtävään.

Kirjasto ja kulttuuri

Kirjasto – ja kulttuuritoiminnan monipuolisuus

Palveluiden laadukkuus ja riittävät kokoelmat

Kirjasto

Vuoden 2023 kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tapahtumatarjonta oli runsasta ja monipuolista ja tapahtumiin osallistuttiin aktiivisesti. Tapahtumia järjestettiin tavoiteltua enemmän.

- Asiakaskysely tehtiin loka-marraskuussa 2023. Kirjasto- ja kulttuuripalveluille tuli yleisarvosanaksi 4,3 (vuonna 2022 4,6) tavoite edelleen ylitettiin.
- Kokonaislainaus laski vuodesta 2022 1,46 %, tähän on vaikuttanut maksullisten äänikirjapalveluiden lisääntynyt käyttö.
- Lainausmäärissä ei saavutettu asetettuja tavoitteita.
- Kävijämäärissä saavutettiin tavoite.

Museotoimi

Tavoitteena oli tarjota yleisöä kiinnostavia näyttelyitä, tapahtumia ja verkkosisältöä sekä tarjota laadukkaita museopalveluita.

- Kävijämäärissä saavutettiin tavoite mikä oli asetettu vuodelle 2023.
- Asiakastyytyväisyystavoitetaso 4 saavutettiin.
- Aukiolopäivät puolestaan jäivät hieman tavoitetasosta.

Kulttuuripalveluiden tarjonnan tulee olla mahdollisimman monipuolista. Tapahtumien tuottamisessa on tärkeää myös tehdä tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

- Tulonmuodostusta pyrittiin kasvattamaan ulkopuolisella rahoituksella ja pääsylipputulolla.

Liikunta ja ulkoilu ja nuorisotyö

Palveluiden laadukkuus

Terveys- ja kuntoliikunnan kehittäminen, saatavuus

Syksyllä 2023 liikunta- ja uimahalli täytti kymmenen vuotta. Kymmenvuotisjuhlan kunniaksi järjestettiin erikoisohjelmaa.

Uimahallin ja liikuntaryhmien kävijämäärät palautuivat lähelle korona edeltävää tasoa.

- Palveluita mitattiin asiakastyytyväisyyskyselyllä. Toteuma oli 4,68 (vuonna 2022 4,42) tavoitetaso saavutettiin.
- Terveys- ja kuntoliikunnan kehittämistä mitataan ohjattujen ryhmien osallistujamäärän lisääntymisenä. Osallistujamäärät lisääntyivät 48,83 % edellisestä vuodesta.
- Hinnoittelun uudistaminen tapahtui syyskuussa 2023, tavoitteena lisätä hallin käyttäjämääriä. Tietoa hinnoittelun uudistuksesta ei ole vielä saatavilla.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- Ennalta ehkäisevään toimintaan tulee panostaa.
- Tarjolla olevista matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksista on tiedotettava aktiivisesti.
- Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hyvinvoinnin edistämiseen panostetaan riittävästi ja siihen osoitetaan riittävät resurssit.

Nuorisotyö

Nuorisotyöllä oli kävijöitä vuonna 2023 yhteensä 1 714. Nuorisotilalla järjestettiin normaalin toiminnan lisäksi vuoden aikana 15 erilaista teemailtaa sekä yhden yön kestävätkä jemit.

- Nuorisotilan kävijäkyselyn keskiarvo nuorisotilasta ja sen toiminnasta oli 4,6.
- Nuorten osallisuus on vahvistunut Harjavallan nuorisovaltuuston toiminnan kautta.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö aloitti toimintansa Harjavallassa 13.8.2012

- Vuonna 2023 on oltu yhteydessä 71 nuoreen ja tavoitettu yhteensä 57 nuorta.
- Tärkein tekijä on nuori itse sekä hänen lähipiirinsä.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Matalan kynnyksen työllisyyspalveluja tulee järjestää niille nuorille, jotka eivät ole opiskelemassa tai työelämässä.
- Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä nuorten työllistymistä riittävän ajoissa.
- Nuorisotyöttömyyden alentamiseksi matalan kynnyksen palveluja ja vaikuttaviksi todettuja palveluja tulee tarjota nuorille tarvetta vastaavasti.
- Nuorisotyön yksiköitä tulee auttaa tehtävien priorisoinnissa ja työjaon suunnittelussa siten, että aikaa jää enemmän nuorten kohtaamiseen.

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Kunnallistekniset palvelut

Omaisuuksien säilyttäminen

Päällystystöiden osalta toteuma jäi hieman tavoitteesta. Valaistusta uusittiin 89 kpl.

Liikenneväylien ja liikuntapaikkojen ylläpitoa on edelleen siirretty totuttua enemmän oman henkilökunnan hoidettavaksi, mikä vähentää ostopalveluihin kohdistuvien kustannuksien määrää.

- Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (31.8.1978/669) määrittelee sisällön ja laatutason kunnossa- ja puhtaanapidolle. Kadun kunnossapito käsittää myös ne toimenpiteet, jotka talvella ovat tarpeellisia kadun pysyttämiseksi kunnossa, kuten lumen ja jään poistaminen, kadun pinnan pitämisen tasaisena, liukkauden torjumisen, liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poistamisen sekä katuojien, sadevesikourujen ja -kaivojen avoinna pitämisen.
- Kunnossapitotöiden kokonaisuuden hallintaprosessi, tekeminen, teettäminen, ohjaus, valvonta ja vastuu on kaupungin omalla tuotannolla.
- Arviointikysymys; mistä aiheutuvat katujen talvikunnossapidon kustannukset?

Tilapalvelut

Energiatehokkuus

Kaupungin omistamien tilojen tehokas käyttö

Vuonna 2023 sähkön ja veden kulutus laskivat kaikilta osin vuonna 2023.

Kaupungin omistamien tilojen käyttöprosentti oli korkea, mutta on kuitenkin laskenut edellisestä vuodesta hyvinvointialueen kiinteistömuutosten takia.

- käyttöaste oli 31.12.2023 97,2 prosenttia.

Ruokahuolto ja siivous

Ruokahuolto / palvelun laatu

Palveluiden laatua mitattiin asiakastyytyväisyyskyselyllä.

Ruokahuollon asiakastyytyväisyys oli 4.

- Ruokahuollon suoritemäärät kasvoivat vuonna 2023.

Siivous /palvelun laatu

Siivouksen asiakastyytyväisyys oli 4,7.

- Vuonna 2023 Sataedu vähensi siivouspalveluiden ostoa.
- Siivouksen tulot jäivät vajaiksi.

Ruokahuollon ja siivouksen asetetut tavoitteet toteutuivat.

KUNTAKONSERNI

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintaan ja toimintaan. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia.

Omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä on vastuussa kaupunginhallitus (kuntalaki 47§).

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota kaupunginhallituksen vastuulla olevaan omistajaohjaukseen ja konsernivalvonnan tilaan, jossa on havaittu kehittämistarpeita. Vaikka uudet ohjeistukset on laadittu, tulee seurata ja valvoa, että niiden mukaisesti myöskin toimitaan.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginhallituksen tulee

- Varmistaa, että tytäryhteisöjen omistajastrategioissa asetettujen tavoitteiden mittarille määritetään tavoitetasot tai kriteerit ja ne kuvataan talousarviossa, jotta tavoitteiden toteutuminen on mahdollista todeta.
- Varmistaa, että tavoitteiden toteumat dokumentoidaan yhteneväisesti yhteisöraportoinnissa ja tilinpäätöksessä.
- Hyvällä omistajaohjauksella on mahdollista parantaa niin emon kuin yhtiöidenkin suorituskykyä ja tuloksellisuutta konsernin kokonaisedun mukaisesti.
- Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupunginhallitus jatkaa kehittämistyötä edelleen ja mahdollisiin epäkohtiin puututaan ajoissa.

Kaupungin ja konserniyhtiöiden kokonaisvaltainen onnistuminen edellyttää ohjauksen, toteutuksen ja hallinnon saumatonta yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä päämäärän asettamisesta.

Henkilöstöön liittyvät seurantatiedot

Työtaturmat sekä henkilöstön kokemat uhka – ja väkivaltatilanteet

Henkilöstön kokonaismäärä on vaihdellut jonkin verran edellisiin vuosiin verrattuna.

- Vakinaisten, määräaikaisten ja sijaisten yhteenlaskettu määrä oli 336 henkilöä 31.12.2023. Kasvua edelliseen vuoteen oli 15 henkilöä.
- Suurin henkilöstömäärä on sivistyspalveluissa, jossa työskentelee noin 68 prosenttia koko kaupungin henkilöstöstä. Määräaikaisia henkilöitä on myös eniten sivistyspalveluissa, 90 % kaupungin työntekijöistä.

Harjavallassa työtaturmien määrässä on ollut kasvua vuonna 2023. Työtaturmien määrä vuonna 2023 oli 23 (vuonna 2022 11). Työtaturmista aiheutuneiden sairauspäivien lukumäärä oli 90 (vuonna 2022 18).

- Yleisimmät syyt ovat kaatumiset, liukastumiset sekä väkivaltatilanteet.
- Väkivalta- ja uhkatilanteita raportoidaan eniten koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluissa.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Kaupungin tulee jatkaa työvoiman saatavuuden ja pysyvyyden edistämisen toimenpiteitä erityisesti sivistyspalveluissa. Myös avustavan henkilöstön palkkaaminen lisää kaupungin pito- ja vetovoimaa.
- Työ- ja työtapaturmien määrän alentamiseksi tehtävä työ / toimenpiteet.
- Henkilöstöön kohdistuvien väkivalta- ja uhkatilanteiden vähentämiseksi on etsittävä ja otettava käyttöön entistä tehokkaampia torjuntakeinoja sekä raportoitava saavutetuista tuloksista.
- Palkkauksen paikallisten järjestelyerien kohdentaminen työvoimapula-aloille on tärkeää Harjavallan veto- ja pitovoiman turvaamiseksi.

Tarkastuslautakunnan arviointi kaupunginhallituksen vastauksista

Tarkastuslautakunta kiittää kaupunginhallitusta ja viranhaltijoita laajasta monipuolisesta vastauskokonaisuudesta tarkastuslautakunnan pyytämiin kysymyksiin.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että uhkiin varaudutaan ja mahdollisuudet hyödynnetään.

Riskienhallinnassa riskit on luokiteltu

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esihenkilöt pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että
- omaisuus ja resurssit turvataan

Taloudelliset riskit

- SOTE-uudistuksen aiheuttama verotulojen ja valtionosuuksien siirto hyvinvointialueelle
- verotulojen ja valtionosuuksien ennakoiminen ja rahoituksen riittävyys
- tontinmyyntivoittojen väheneminen
- soveltuvan raakamaan puute
- vuosikate on pysyvästi pienempi kuin investointien määrä, jolloin kaupunki velkaantuu
- koulukeskushankkeen kustannukset
- korkoriskit
- kaupungin kasvun tuomat investointipaineet

Toiminnalliset riskit

- henkilöstön saatavuus

Hyvinvointipalveluiden järjestämisvastuun siirtymisen kaupungilta hyvinvointialueelle aiheuttamat vaikutukset kaupungin toimintaympäristöön ja taloudelliseen tilanteeseen.

YHTEENVETO

Vuoden 2023 alusta aloitti Satakunnan hyvinvointialue toimintansa. Tällä oli merkittävä vaikutus kaupungin toimintaan ja talouteen. Neljän kunnan yhteinen Kessote kuntayhtymän toiminta lakkautettiin vuoden vaihteessa. Kaupungin yksi keskeisistä rooleista vuo-

den vaihteessa oli varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuus kuntalaisille yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Kaupungille jäi tämän laajan hallinnollisen muutoksen jälkeen vastuulle HYTE-toiminta eli hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

TE-palvelut 2024 -uudistus, laki työvoimapalveluiden järjestämisestä siirtyy kunnille 1.1.2025 tämä uudistus tarkoittaa merkittäviä uusia tehtäviä. TE-palvelut 2024 -uudistus tulee muuttamaan vuoden 2025 alusta lukien kunnan talousarviota ja rahoitusta.

- Kuntakohtaiset laskelmat ovat vielä uudistuksen osalta suuntaa-antavia ja ne tarkentuvat vuoden 2024 aikana.
- Julkinen talous on alijäämäinen ennustevuosina. Talouskasvu kääntyi hienoiseen laskuun ja on vaimeaa myös vuonna 2024. Inflaation aiheuttama menojen kasvu heikentää julkisen talouden rahoitusasemaa.

Kuntataloudessa vuosi 2023 oli kohtuullisen hyvä, vaikka kulutusmenojen kasvu on ollut nopeampaa kuin aiemmin arvioitiin. Toisaalta investointimenoja on kertynyt selvästi viime vuotta vähemmän.

Harjavallan kaupunki sai yhteisöveroa 7,3 Milj.€. Verotuloja kaupungille tilitettiin 23,4 Milj.€.

Toimintaympäristö

Kunnan talouden ja toiminnan suunnittelun tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tunnistettuihin toimintaympäristön muutoksiin ja niiden vaikutuksiin kunnan tehtävien ja palveluiden toteuttamisessa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset; toimintaympäristöllä tarkoitetaan kunnan ulkoista toimintaympäristöä, johon kunta ei juuri voi vaikuttaa.

- Kaupungin asukasluku vuodenvaihteessa oli 6 701 asukasta.
- Väki väheni 57 asukkaalla. Lapsia syntyi 33. Kuolleita 94.
- Maahanmuutto toi 36 uutta asukasta.
- Harjavallan kaupungin merkittävämpiä haasteita on ollut vähenevä väestö ja ikääntyvään väestönosaan painottuva ikärakenne.

- Ikärakenne painottuu edelleen enemmän yli 65-vuotiaisiin.
- Työikäisten määrä on vähentynyt ja väestöennusteen perusteella ikäluokka tulisi edelleen pienenemään merkittävästi.
- Pääpaino valtionosuuksien määräytymisessä on alle 18-vuotiaiden määrässä, kun taas työikäisten määrän väheneminen vaikuttaa verotulokertymään.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- Mikäli väestömäärä vähenee ennusteiden mukaisesti lasten ja nuorten sekä työikäisten osalta, tulee tämä pienentämään kaupungin valtionosuuksia ja muodostamaan huomattavan riskin verotulojen vähentymiselle.
- Lasten määrän ennustettu huomattava väheneminen tulevaisuudessa tulee huomioida myös koulukeskusten tulevaa käyttöä koskevissa suunnitelmissa.

Työttömyys

Työttömyystilanne on heikentynyt vuoden 2023 aikana.

- Vuoden 2023 lopussa Harjavallassa oli 349 (275) työtöntä työnhakijaa.
- Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,5 % (9,7).
- Avoimia työpaikkoja vuonna 2023 oli 242 (196).
- Työttömien, sekä nuorten työttömien työnhakijoiden määrään vaikuttaa työllisyystilanteen lisäksi työikäisten ja nuorten ikäluokkien pientyminen kaupungissa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana työttömyystilanteen heikentymistä huomioiden myös sen, että työikäisen väestön määrä vähenee vuosittain.
- Taloudellinen tilanne tulee todennäköisesti olemaan epävakaa tulevilla taloussuunnittelukausilla.
- Tulevaisuuden näkymiä heikentää myös kaupungin korkea työttömyysaste ja työllisen väestön väheneminen sekä näiden yhteisvaikutus verotulokertymiin.

Lisäksi

- Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kaupunkia on kokonaisuutena johdettu ja hoidettu huolellisesti. Valtuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin.
- Kaupunkirakenteessa riskien ennakointi ja niihin varautuminen talousarviossa on haasteellista. Toimintaympäristössä ja markkinoilla voi tapahtua muutoksia esimerkiksi kun tonttimyyntitulot eivät toteudu ennustetulla tavalla tai talvi on aikaisempia vuosia selvästi ankarampi. Riskit voivat olla suuruusluokaltaan olennaisesti suurempia kuin määrärahan puitteissa on mahdollista sopeuttaa toimintaa koko toimialalla. Tällaisissa ennustamattomissa tilanteissa voidaan sopeuttaa toimintaa talousarvioon lain sallimissa puitteissa palvelun laatutasosta tinkien.
- Talouden haasteena tulevina vuosina nähdään sosiaali- ja terveyspalveluiden rakennuudistuksen vaikutukset erityisesti valtionosuustilityksiin sekä merkittävät investointitarpeet ja velkamäärän voimakas kasvu.

Kaupunginhallituksen työilmapiiri on edelleen hyvä. Yhteistyö kaupungin viranhaltijoiden kanssa koetaan toimivaksi.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS HARJAVALLAN VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2023 valtuustolle käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto myöntää kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille vastuuvapauden vuoden 2023 hallinnosta ja taloudesta tilintarkastuskertomuksen mukaisesti.

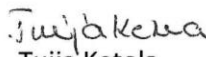
Tarkastuslautakunta haluaa kiittää kaikkia tarkastuslautakunnassa vierailleita asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä.

Tarkastuslautakunta haluaa kiittää koko kaupungin johtoa, esihenkilöitä ja henkilöstöä asukkaiden hyväksi tehdystä ansiokkaasta työstä.

6. ALLEKIRJOITUKSET

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää tämän arviointikertomuksen valtuuston käsiteltäväksi.

Harjavallassa 27.5.2024

Tuija Ketola
puheenjohtaja

Pekka Jortikka
jäsen

Timo Lukka
jäsen

Niina Hakala
varapuheenjohtaja

Mikko Heinola
jäsen